

REALIZACJA LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU ORAZ FUNKCJONOWANIE STOWARZYSZENIA

Lokalna Grupa Działania „ZIEMI CHEŁMSKIEJ”

- RAPORT EWALUACYJNY ZA ROK 2016

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Raport opracowany przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Poddziałania 19.4 „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.

Spis skrótów

LGD – Lokalna Grupa Działania

LSR – Lokalna Strategia Rozwoju

PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

UM WL - Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie

UG – Urząd Gminy

Spis skrótów	2
Wstęp	4
1. Założenia metodologiczne.....	6
Przedmiot ewaluacji	6
Cel ewaluacji.....	6
Cele szczegółowe:.....	6
Kryteria Ewaluacji	7
Wyniki ewaluacji:.....	12
Odbiorcami ewaluacji są:	12
2. Ocena realizacji LSR.....	13
Nabory w 2016 roku.....	14
Doradztwo	15
Działania wspierające realizację Strategii.....	16
3. System wdrażania LSR	19
Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia	19
Rada Programowa LGD.....	19
Zarząd Stowarzyszenia	22
Podsumowanie badań.....	24

Wstęp

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej” jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego zarejestrowanym w KRS 9 września 2008 r. pod numerem 0000313222. Bezpośredni obszar działalności stowarzyszenia obejmuje 7 gmin powiatu chełmskiego: Białopole, Dorohusk, Dubienka, Leśniowice, Kamień, Wojślawice, Żmudź oraz gminę Horodło w powiecie hrubieszowskim. Stowarzyszenie powołane zostało do wdrażania na obszarze w/w gmin inicjatyw rozwojowych typu LEADER+, które reguluje obecnie ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności(Dz.U.2015.378). Celem stowarzyszenia jest działalność na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i ich mieszkańców, wspieranie i upowszechnianie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, budowanie partnerstwa i dialogu na rzecz zrównoważonego rozwoju wsi oraz aktywizowanie społeczności lokalnych na obszarach wiejskich.

Zgodnie z zapisami statutu organizacji (§ 2 ust. 2) podstawą do prawidłowego funkcjonowania i realizowania przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej” celów statutowych jest dokument zawierający analizę historyczno-społeczno-gospodarczą obszaru działania Stowarzyszenia o nazwie „Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej” na okres programowania 2014-2020”. Dokument ten zawiera diagnozę problemów na obszarze działalności stowarzyszenia, wyznacza cele i kierunki działań, jak również określa sposób wyboru i oceny operacji, które mają uzyskać wsparcie ze środków europejskich.

W związku z faktem, że działalność LGD związana jest z obsługą i wydatkowaniem środków publicznych, w tym środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, zaplanowano szczegółowe procedury monitoringu i ewaluacji obejmujące zarówno wdrażanie lokalnej strategii rozwoju, jak również działalność samego stowarzyszenia. Zakres monitoringu i ewaluacji, sposób ich prowadzenia oraz kryteria oceny zostały określone w rozdziale XII Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej” na okres programowania 2014-2020 oraz Załączniku nr 2 do tego dokumentu. Niniejszy raport, obejmujący rok 2016, przygotowany został w oparciu o w/w wytyczne i odnosi się do przekrojowych zagadnień z zakresu działalności i funkcjonowania organizacji. Raport zawiera dane i wnioski zgromadzone w ramach ewaluacji działań prowadzonych przez oraz z pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania „Ziemi Chełmskiej” w 2016 roku.

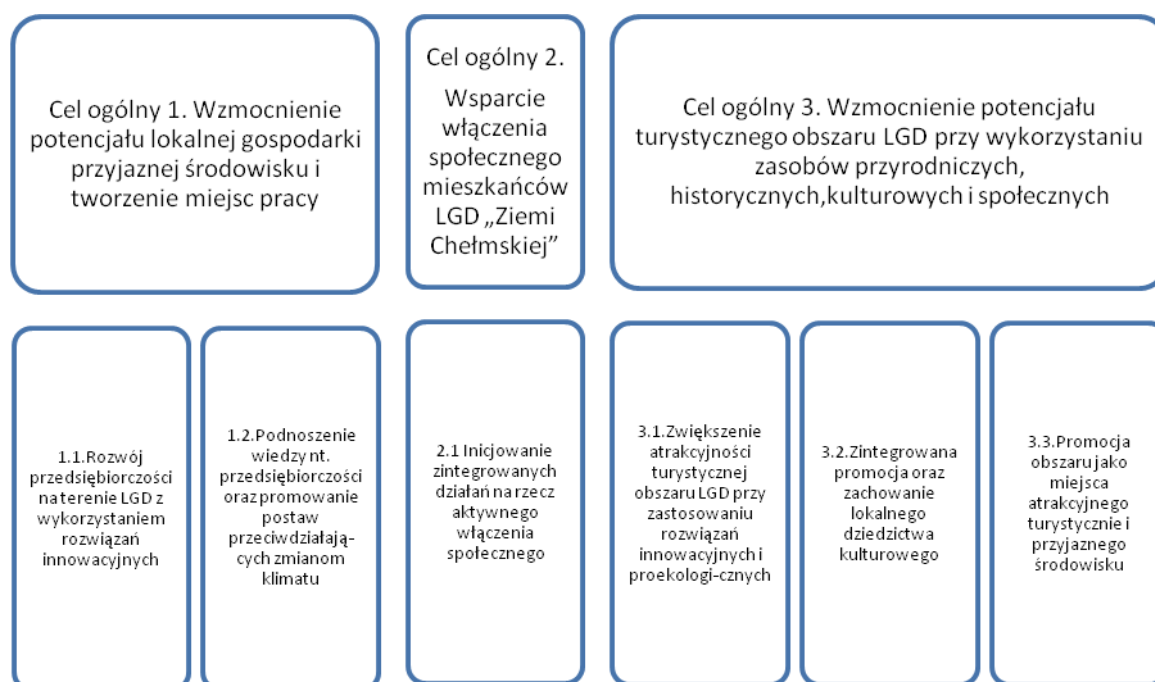
Badanie zostało przeprowadzone w okresie luty - marzec 2017 r. przez Eksperta zewnętrznego.

Zebrany materiał badawczy został poddany analizie, która umożliwiła wyciągnięcie wniosków skoncentrowanych wokół zagadnień związanych z efektami wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju oraz sposobu funkcjonowania LGD. Raport został podzielony na cztery części. Pierwsza zawiera opis założeń metodologicznych – przedmiotu i celu, kryteriów, pytań badawczych, opis organizacji procesu badawczego. Główną część raportu (rozdział drugi i trzeci) stanowi prezentacja danych oraz wnioski wynikające z przeprowadzonego badania. Rozdział drugi zawiera ocenę realizacji strategii – przedstawiono w nim stopień osiągnięcia wskaźników zakładanych w LSR oraz opinię mieszkańców obszaru LGD i jego beneficjentów na temat wdrażania Strategii. W kolejnym, trzecim, rozdziale skupiono się na systemie wdrażania LSR. Poruszono w nim kwestie takie jak struktura LGD (rada, zarząd, biuro) oraz sposób ich funkcjonowania. Czwarty rozdział zawiera podsumowanie badań zawiera rekomendacje zbudowane na podstawie zgromadzonych wniosków.

1. Założenia metodologiczne

Przedmiot ewaluacji

Przedmiotem ewaluacji jest realizacja celów i przedsięwzięć zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) przez oraz z pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania „Ziemi Chełmskiej” w 2016 roku.

Realizatorem LSR jest Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej”.

Cel ewaluacji

Głównym celem ewaluacji jest:

Określenie poziomu realizacji założeń Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) osiągniętego dzięki wdrożeniu poszczególnych elementów i etapów działań wykonywanych przez oraz z pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania Ziemi Chełmskiej w 2016 roku.

Cele szczegółowe:

- określenie poziomu realizacji założeń Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR),
- określenie czynników wpływających na stopień osiągnięcia zakładanych założeń,
- określenie dotychczasowych rezultatów realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR),
- identyfikacja efektów działań, nieprzewidzianych w jego założeniach,

- ocena trwałości efektów prowadzonych działań i identyfikacja czynników wpływających na trwałość efektów,
- ocena korzyści społecznych działalności LGD,
- ocena spójności realizowanych działań z założeniami wstępnymi określonymi w LSR,
- wypracowanie rekomendacji odnośnie dalszej działalności LGD

Kryteria Ewaluacji

SKUTECZNOŚĆ

- Realizacji celów
- Realizacji projektów
- Promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR
- Aktywizacji społeczności lokalnej
- Pracy pracowników

Trafność:

- Założeń realizowanych w ramach LSR
- Doboru kryteriów wyboru
- Alokacji środków
- Doboru szkoleń i doradztwa

Efektywność

- Ogłaszanych konkursów i realizowanych projektów
- Działań w ramach prowadzonych naborów
- Wydatkowanych środków finansowych

Zakres badania

Podczas planowania działań ewaluacyjnych zostały postawione pytania badawcze, wynikające z przyjętych celów oraz kryteriów ewaluacyjnych, dotyczące następujących zagadnień:

- Stopień realizacji celów, przedsięwzięć oraz wskaźników LSR
- Wpływ realizacji LSR na rozwój społeczny i gospodarczy obszaru LGD

Czy w wyniku realizacji Strategii nastąpił wzrost atrakcyjności rekreacyjno-turystycznej gmin objętych działaniem LGD Ziemi Chełmskiej oraz ich promocja w otoczeniu?

Czy w wyniku realizacji Strategii nastąpiła poprawa jakości życia mieszkańców obszaru umożliwiająca rozwój aktywności społecznej oraz ochronę lokalnego dziedzictwa historycznego, kulturowego i przyrodniczego?

- Budżet LSR i Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR

Czy realizacja działań i ich finansowanie było monitorowane? W jaki sposób?

- Realizacja naborów w tym kryteria i procedury wyboru operacji, zainteresowanie społeczne naborem

Czy planowane w ramach LSR nabory były realizowane?

Czy w ramach naborów stosowano odpowiednie kryteria i procedury wyboru operacji?

Jakie było zainteresowanie społeczne?

- Plan komunikacji

W jaki sposób mieszkańcy są informowani o realizacji poszczególnych działań w ramach Strategii?

Jak mieszkańcy gmin objętych działaniem oceniają dostosowanie poszczególnych elementów Strategii do swoich potrzeb?

- Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej

Czy w wyniku realizacji Strategii nastąpiło zwiększenie poziomu aktywności społecznej oraz wzmocnienie kapitału społecznego w gminach powiatu chełmskiego: Białopole, Dorohusk, Dubienka, Leśniowice, Kamień, Wojsławice, Żmudź oraz gminę Horodło w powiecie hrubieszowskim?

- Działalność LGD (pracownicy i funkcjonowanie biura)

W jaki sposób Stowarzyszenie LGD Ziemi Chełmskiej jest postrzegane przez mieszkańców obszaru działania?

- Organ zarządzający, decyzyjny oraz kontrolny

Czy funkcjonowanie władz oraz biura jest skuteczne?

Zastosowane w trakcie badania techniki badawcze obejmowały:

1. Analiza danych zastanych.

Przeanalizowana została następująca dokumentacja związana z realizacją Strategii:

- Treść Lokalnej Strategii Rozwoju LGD oraz jej aktualizacji;
- Sprawozdania z realizacji Strategii za 2016 rok;
- Zestawienia finansowo – rzeczowe z realizacji operacji za 2016 rok;
- Dokumentacja z działalności LGD (posiedzeń zarządu, rady) za 2016 rok;
- Informacje zamieszczone na stronie internetowej stowarzyszenia;
- Informacje nt. działań LGD zamieszczane w lokalnych mediach;
- Dokumenty i opracowania będące wynikiem zrealizowanych przez LGD działań.

2. Wywiad grupowy z członkami zarządu LGD

W dniu 28 marca 2017 r. został przeprowadzony wywiad grupowy z członkami zarządu stowarzyszenia, w którym uczestniczyło 3 osoby.

3. Analiza wywiadów z mieszkańcami gmin objętych działaniem LGD oraz ankiet wypełnionych przez tą grupę respondentów.

Opracowano ankietę skierowaną do odbiorców działań realizowanych w ramach Strategii, która dystrybuowana była w 2016 roku wśród osób uczestniczących w działaniach LGD, instytucji działających na jej terenie, jak również w wersji on-line. Uczestnicy badania byli zróżnicowani zarówno pod względem płci, wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia oraz aktywności zawodowej, co pozwoliło uzyskać możliwie pełny zakres opinii mieszkańców obszaru LGD.

Elementy poddane badaniu	Źródła danych i metody ich zbierania	Analiza i ocena danych
Stopień realizacji celów, przedsięwzięć oraz wskaźników LSR	• ankiety monitorująca postęp realizacji LSR,• sprawozdania,• rejestr danych LGD,• karta kontrolna grantu,• sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów.

Wpływ realizacji LSR na rozwój społeczny i gospodarczy obszaru LGD	• rejestr danych LGD, • dane statystyki publicznej (GUS, PUP), • ankiety beneficjentów, • sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Globalny wpływ działań LGD na procesy rozwojowe zachodzące na terenie gmin tworzących LGD, ocena stopnia, w jakim przyjęte założenia LSR odpowiadają zidentyfikowanym problemom w obszarze objętym projektem i/lub realnym potrzebom beneficjentów
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	• rejestr danych LGD, • sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR
Realizacja naborów w tym kryteria i procedury wyboru operacji, zainteresowanie społeczne naborem	• sprawozdania z naborów wnioskowo przyznanie pomocy • ankieta monitorująca • analiza kryteriów i procedury wyboru operacji • sprawozdania kwartalne Biura LGD	Ocena dostępności informacji oraz poziom zainteresowania lokalnej społeczności podejmowaniem działań w ramach prowadzonych naborów. Ocena jasności, przejrzystości i aktualności kryteriów wyboru Ocena sprawności przeprowadzonej oceny w oparciu o przyjęte kryteria i procedury wyboru operacji Ocena wpływu kryteriów wyboru na realizację założonych celów
Stopień realizacji wybranych projektów grantowych	• ankieta monitorująca • karta kontrolna grantu • sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena stopnia realizacji projektów
Budżet LSR	• rejestr danych LGD, • sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena zgodności zaplanowanych środków na poszczególne przedsięwzięcia z potrzebami zidentyfikowanych grup defaworyzowanych

		Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne przedsięwzięcia obszarze LGD
Plan komunikacji	rejestr danych LGD, sprawozdania kwartalne	Ocena adekwatności działań komunikacyjnych do grup docelowych LSR tym grup defaworyzowanych Ocena skuteczności prowadzonych działań komunikacyjnych i stosowanych środków przekazu pod kątem osiągnięcia zaplanowanych efektów, a także racjonalne wykorzystania budżetu Planu komunikacji
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	ankiety wypełnione przez beneficjentów, sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności
Działalność LGD (pracownicy i funkcjonowanie biura)	badania ankietowe, karty doradztwa, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami podczas otwartych spotkań konsultacyjnych wywiady z wnioskodawcami, wywiady z przedstawicielami Zarządu, Rady i Biura LGD, sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez LGD Ocena skuteczności realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR oraz poniesionych nakładów
Efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej z innymi LGD	rejestr współpracy sprawozdania kwartalne Biura LGD.	Ocena adekwatności organizowanych szkoleń do potrzeb potencjalnych beneficjentów

		Ocena jakości świadczonych usług (ewaluacja on-going)
Organ zarządzający, decyzyjny oraz kontrolny	• listy obecności z posiedzeń, • protokoły z posiedzeń, • sprawozdania z działalności organów.	Ocena adekwatności udzielanego doradztwa do potrzeb potencjalnych beneficjentów Ocena pracy pracowników, sposobu przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów

Wyniki ewaluacji:

- Dostarczą informacji o realizacji działań prowadzonych przez oraz z pośrednictwem Lokalnej Grupy Działania Ziemi Chełmskiej w 2016 roku ;
- Zostaną wykorzystane do przygotowania działań wdrażanych przez LGD w kolejnych latach realizacji LSR;
- Posłużą do wypracowania katalogu dobrych praktyk w zakresie realizacji LSR.

Odbiorcami ewaluacji są:

- Stowarzyszenie LGD „Ziemi Chełmskiej”
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie jako Instytucja nadzorująca wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, w ramach działania LEADER
- Wszyscy Beneficjenci i Odbiorcy działań LGD oraz mieszkańcy terenu objętego zasięgiem działań LGD.

2. Ocena realizacji LSR

Realizacja celów zawartych w LSR przewiduje działania dotyczące trzech typów operacji:

1) **Operacje realizowane indywidualnie** w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybieranych przez organ decyzyjny, a następnie przedkładanych do weryfikacji do Samorządu Województwa.

W ramach tego typu pomoc będzie przyznawana na operacje w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej. Pomoc w ramach tego typu operacji skierowana jest do osób fizycznych i osób prawnych, spełniających kryteria dostępu określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW 2014-2020.

2) **Projekty grantowe** udzielane podmiotom wybranym przez LGD, tzw. grantobiorcom. W ramach tego typu projektów, pomoc będzie przyznawana na operacje w zakresie wzmocnienia kapitału społecznego, zachowania dziedzictwa lokalnego, budowy lub przebudowy ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej oraz promowania obszaru objętego LSR.

3) **Operacje własne**, tj. operacje kluczowe dla osiągnięcia celów LSR, służące ogółowi, które realizowane będą samodzielnie przez LGD w przypadku, gdy nie spotykają się z zainteresowaniem innych wnioskodawców. Operacje własne będą dotyczyć wydarzeń o charakterze integracyjnym obejmującym obszar całego LGD jak również organizacji spotkań, warsztatów oraz innych inicjatyw aktywizujących lokalną społeczność całego LGD.

Łączny budżet, którym dysponuje LGD na wdrażanie Strategii, wynosi 5 000 000,00 zł.

Na działania związane z rozwojem przedsiębiorczości na obszarze LGD zostanie przeznaczony 2 600 000,00 zł (52% całego budżetu). 2% środków przeznaczonych na wdrażanie LSR, tj. 100 000,00 zł, przeznaczonych zostanie na realizację dwóch projektów współpracy (jeden krajowy, jeden zagraniczny). Pozostała część środków zostanie przeznaczona w większości na realizację działań, które wpłyną na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru LGD – łącznie 2 285 000,00 zł, tj. 45,70%, natomiast pozostałe 2,30% - 115 000,00 zł na wsparcie włączenia społecznego mieszkańców LGD.

Rozkład budżetu wynika potrzeb mieszkańców LGD, które znajdują odzwierciedlenie w analizie SWOT LSR.

Środki wydatkowane na realizację strategii pochodzić będą głównie z 3 źródeł, w tym: budżet EFRRROW, budżet państwa oraz wkład własny.

W 2016 roku wydatkowano 90 904,28 zł, tj. 94,40 % założonego na 2016 rok planu. Oszczędności odnotowano w pozycjach poczęstunku, szkoleń, koszty podróży służbowych, czy organizacji wydarzeń o charakterze integrującym. W pozycji koszty funkcjonowania biura konieczne były wydatkowanie większej kwoty - Większy o 1,18% koszt rzeczywisty od kosztu planowanego wynika z zakupu aplikacji Omikron Nabory koniecznej do prawidłowego funkcjonowania LGD i realizacji celów LSR.

Nabory w 2016 roku

W roku poddanym ewaluacji realizowano I nabór wniosków o udzielnie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na operacje w zakresie podejmowania działalności gospodarczej oraz rozwijania działalności gospodarczej - od 17 października 2016 roku do 31 października 2016 roku, co jest zgodne z terminem zapisanym w Harmonogramie wskazującym przeprowadzenie nabór na II półrocze 2016 roku.

Limit środków w ramach poszczególnych operacji wyniósł:

na podejmowanie działalności gospodarczej: 900 000,00 zł

na rozwijanie działalności gospodarczej: 100 000,00 zł

Na nabór w zakresie podejmowania działalności wpłynęło 8 wniosków na kwotę 800 000,00 zł. Z 8 przyjętych 2 zostały odrzucone na etapie oceny Rady Programowej (z powodu niezgodności z PROW), do UM WL zostało przekazanych 6 wniosków na kwotę łączną 600 000,00 zł. Powstałą oszczędność Stowarzyszenie planuje wykorzystać w naborze realizowanym w marcu 2017 roku.

Główną przyczyną niewykorzystania alokacji w ww. zakresie była często zgłaszana przez Beneficjentów trudność w przygotowaniu biznesplanu oraz brak instrukcji wypełniania biznesplanu. Na podstawie rozmów z Beneficjentami, należy uznać, że uważali Oni dokumenty w PROW 2007-2013 za dużo łatwiejsze do wypełnienia, jako czytelniejsze postrzegano również zasady przyznawania wsparcia. Beneficjenci nie poradzili sobie samodzielnie z przygotowaniem dokumentów, jednocześnie oczekiwali pomocy w postaci napisania pełnego wniosku. Korzystali z doradztwa, natomiast było to „zdecydowanie za mało” zwłaszcza dla osób z niskim poziomem wykształcenia. Beneficjenci Ci odczuwali potrzebę zlecenia przygotowania wniosku, jednak wskazywali, że nie stać ich na zapłacenie kilku tysięcy złotych za zakup takiej usługi. Analizując złożone ww. I naborze wnioski można uznać, że wnioski wpłynęły od osób lepiej wyedukowanych/i lub doświadczonych w przygotowaniu tego typu dokumentów oraz od osób stosunkowo dobrze sytuowanych. Pozostali uczestnicy doradztwa „odłożyli” złożenie wniosku na kolejny nabór (planowany na marzec 2017 roku).

Na operacje w zakresie rozwoju działalności gospodarczej nie wpłynął żaden wniosek. Trudności wskazywane przez Beneficjentów to jak ww. trudność w przygotowaniu dokumentacji oraz forma wsparcia. Na podstawie rozmów z Pracownikami LGD oraz potencjalnymi beneficjentami, badani wskazują, że lokalne przedsiębiorstwa nie dysponują środkami w wysokości 143 000 zł, które mogą zamrozić na co najmniej 4 miesiące – wynikające z procedury refundacji.

Mając na uwadze ww. zasadne wydaje się bieżące identyfikowanie głównych przyczyn niewłaściwego przygotowania wniosków w ramach poszczególnych konkursów (niezwiązanych z wyczerpaniem limitu środków na dany konkurs) i kierowanie do podmiotów przygotowujących się do złożenia dokumentacji aplikacyjnej intensywnego wsparcia doradczego dotyczącego zasad prawidłowego przygotowywania wniosków o dotacje. Pozwoli to na wzmocnienie ich potencjału w tym zakresie i umożliwi większej liczbie podmiotów realizację przedsięwzięć na rzecz lokalnej społeczności.

Wnioski złożone w ramach I naboru, ocenione pozytywnie przez Radę zostały przekazane do dalszej oceny przez UM WL. W 2016 roku nie były znane wyniki oceny przeprowadzonej przez UMWL.

Doradztwo

W 2016 roku LGD prowadziło działalność doradczą dla osób fizycznych oraz przedstawicieli lokalnych podmiotów zainteresowanych składaniem wniosków w ramach ogłaszanych konkursów. Duże zainteresowanie doradztwem jest widoczne w liczbie osób korzystających z doradztwa. Z indywidualnego doradztwa udzielonego podmiotom przez pracowników LGD, skorzystało 115 osób (ze 106 podmiotów), z czego 48 osób z doradztwa świadczonego w biurze LGD, 9 osób z doradztwa telefonicznego, 67 z doradztwa świadczonego w ramach funkcjonowania Mobilnego Punktu Informacyjno-Doradczego LSR. Największym zainteresowaniem cieszyło się indywidualne doradztwo w zakresie podejmowania działalności gospodarczej – z usługi skorzystało 84 osoby, 15 osób skorzystały z usługi w zakresie rozwijania działalności gospodarczej. 2 NGO skorzystały z usługi w zakresie inicjatyw kulturalno-społecznych integrujących środowisko lokalne, 3 jst skorzystały z usług w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, a 2 osoby z usługi dla podmiotów (parafii) w zakresie zachowania i udostępniania lokalnego dziedzictwa kulturowego. W związku z tym, że 2016 rok był pierwszym rokiem świadczenia usług doradczych, nie można nakreślić tendencji rozwojowej usługi.

Działania wspierające realizację Strategii

Oprócz działań skierowanych na wybór i dofinansowanie projektu, LGD prowadziło szereg działań wspierających realizację LSR, do których należały:

- kampanie informacyjne i informacyjno-promocyjne - realizowane głównie za pomocą ogłoszeń i artykułów na stronie www LGD oraz www gmin należących do LGD, Newsletter, ogłoszenia na tablicach ogłoszeń w siedzibach instytucji publicznych oraz w siedzibach sołectw, ulotki, ogłoszenia/artykuły w prasie lokalnej, artykuły na portalach społecznościowych, mailing, działalność Mobilnego Punktu Informacyjno-Doradczego LSR.

Informowanie o celach LSR, zasadach przyznawania pomocy oraz typach operacji, na których realizację e można otrzymać wsparcie.

W badanym okresie odbyło się 9 spotkań informacyjno-konsultacyjnych, w których uczestniczyło 100 osób. W ramach kampanii opublikowano 1 artykuł w lokalnej prasie lokalnej. Wywieszono 5 ogłoszeń na tablicach ogłoszeń w siedzibach instytucji publicznych (urzędy, PUP, GOK). Na stronie LGD oraz na stronach www gmin LGD opublikowano 18 artykułów oraz zamieszczono 8 informacji w mediach społecznościowych. Ponadto 304 odbiorców skorzystało z 6 edycji newslettera. Dystrybuowano również ulotki zawierające informacje o celach LSR, zasadach przyznawania pomocy oraz typach operacji, na których realizację e można otrzymać wsparcie w liczbie 144 szt.

Informowanie o planowanych konkursach i innych działaniach podejmowanych przez LGD, zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działalność LGD oraz promocja dobrych praktyk.

W badanym okresie odbyło się 9 spotkań informacyjno-konsultacyjnych w LGD, PUP, w których uczestniczyło 100 osób. Wywieszono 18 ogłoszeń na tablicach ogłoszeń w siedzibach instytucji publicznych (UG, PUP). Na stronie LGD oraz na stronach www gmin LGD opublikowano 15 artykułów oraz zamieszczono 15 informacji w mediach społecznościowych.

Informowanie o ogłoszonym konkursie i terminach przyjmowania wniosków.

W badanym okresie wywieszono 4 ogłoszenia na tablicach ogłoszeń w siedzibach instytucji publicznych (UG, PUP). Na stronie LGD oraz na stronach www gmin LGD opublikowano 9 artykułów oraz zamieszczono 1 informację w mediach społecznościowych. Wykonano mailing do 54 odbiorców przed każdym z konkursów.

Informowanie o zasadach rozliczania i realizacji projektów

W badanym okresie opublikowano na stronie LGD oraz na stronach www gmin LGD 9 artykułów oraz zamieszczono 5 informacji w mediach społecznościowych

- spotkania informacyjne/szkolenia/doradztwo - zastosowane głównie celem informacji i wsparcia potencjalnych beneficjentów, w postaci spotkań informacyjnych, szkoleń oraz indywidualnego doradztwa obejmującego doradztwo stacjonarne w Biurze LGD oraz doradztwo niestacjonarne świadczone w Lokalnych Punktach Informacyjno-Konsultacyjnych oraz w Mobilnym Punkcie Informacyjno-Doradczym, realizowane za pomocą następujących środków przekazu: prezentacje i materiały szkoleniowe drukowane i w wersji elektronicznej.

W badanym okresie zorganizowano szkolenie "Zasady rozliczania i realizacji projektów", w którym wzięło udział 7 osób. Wszyscy uczestnicy dotrzykali materiały szkoleniowe. Po zakończeniu szkolenia przeprowadzono monitoring, z zebranych ankiet należy uznać, że szkolenie spełniło oczekiwania uczestników, gdyż zostało ocenione bardzo wysoko (5,00).

- badania satysfakcji i jakości, realizowane za pomocą środków przekazu jakimi są: ankiety wypełniane przez wnioskodawców i beneficjentów po udzielonym doradztwie, po szkoleniach i spotkaniach, ankiety elektroniczne, ankiety wypełniane przez uczestników wydarzeń organizowanych przez LGD, ankiety on-line, wywiady z organami i członkami Stowarzyszenia, wywiady z pracownikami biura LGD.

W badanym okresie prowadzono badanie satysfakcji odbiorców LGD. Przeprowadzono ankietowanie wnioskodawców (PAPI), uczestników spotkań, szkoleń, doradztwa. Usługi świadczone przez LGD „Ziemi Chełmskiej” oceniane są bardzo wysoko (99% ankiet oceniana na poziomie 5,00).

Prowadzono również elektroniczne ankietowanie ww. grupy (otrzymano 45 ankiet wypełnionych w formie elektronicznej, przygotowano 2 ankiety do wypełnienia on-line). Również w tej formie uczestnicy wysoko ocenili działania prowadzone przez LGD.

W ramach badania przeprowadzono 2 wywiady (IDI) z personelem biura LGD oraz 15 wywiadów z mieszkańcami obszaru. Zainteresowani wskazywali na mocne strony szanse i zagrożenia dla prowadzenia skutecznych działań informacyjno-promocyjnych. Za najmocniejsze strony działań informacyjno-promocyjnych uznawane są: prosty przekaz, duża liczba zróżnicowanych form informacji (różne kanały), bezpośredni kontakt podczas wydarzeń na terenie gmin objętych LGD. największe zagrożenie mieszkańcy postrzegają same postawy współmieszkańców takie jak niechęć czy bierność, czy brak zainteresowania. Jako słabe strony nieliczni ankietowani wskazywali realizację usług w czasie „pracy”. Większość uczestników badania nie zauważała słabych stron.

Wzmocnienie potencjału lokalnej gospodarki przyjaznej środowisku i tworzenie miejsc pracy.

W badanym okresie realizowano usługi skierowane do przedsiębiorstw – zorganizowano szkolenie z zakresu wykorzystania OZE w przedsiębiorstwie, w którym uczestniczyło 11 osób. Ponadto realizowano usługi doradztwa zawodowego (warsztaty) dla 20 osób z grup defaworyzowanych. Efekty zrealizowanego wsparcia nie będą widoczne w tak krótkim okresie czasu (3 miesiące od zakończenia 2016 roku) natomiast z pewnością wystąpią w dłuższej perspektywie – podczas badania ewaluacyjnego realizacji całej strategii. Ankietowani uczestnicy usług wysoko ocenili wsparcie z którego korzystali.

W badanym okresie odbyło się również odbyło się I Forum Kobiet Ziemi Chełmskiej, w którym uczestniczyło blisko 50 pań zamieszkujących obszar działania LGD. Forum poświęcone było zwiększeniu zaangażowania mieszkank terenu LGD w budowanie rodzimej przedsiębiorczości przy wsparciu środków finansowych w ramach Poddziałania 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Spotkanie było dobrą okazją do wymiany

doświadczeń oraz dobrych praktyk w zakresie podejmowania oraz rozwijania działalności gospodarczej na terenach wiejskich, jak również posłużyło integracji mieszkańek LGD.

W analizowanym okresie Stowarzyszenie zorganizowało I Rowerowy Rajd Gwiazdzisty "Malowniczy Wschód", w którym udział wzięło 200 rowerzystów, w tym mieszkańcy 8 gmin partnerskich LGD, wóldarze, a także grupy rowerowe. Meta Rajdu usytuowana została nad Zalewem "Dębowy Las" w miejscowości Wołkowiany w gm. Żmudź. Rajd miał na celu promowanie zdrowego stylu życia, aktywnego spędzania czasu, popularyzację walorów krajobrazowo-kulturowych oraz turystyki rowerowej na obszarze objętym marką lokalną „Malowniczy Wschód” (obszar LGD „Ziemi Chełmskiej”), jak również integrację społeczności lokalnej. Wydarzenie zorganizowane zostało przy pomocy współorganizatorów: Grupy Rowerowej ODNOWA - Chełm oraz Wójtów Gmin: Białopole, Dorohusk, Dubienka, Kamień, Horodło, Leśniowice, Wojsławice i Żmudź.

W raportowanym okresie pracownicy Stowarzyszenia prowadzili działalność informacyjno-promocyjną podczas dożynek gminnych i powiatowych oraz Turnieju Gmin „Między nami sąsiadami” w Strachosławiu.

Stowarzyszenie rozstrzygnęło Konkurs na najlepszy produkt turystyczny powiatu chełmskiego w 2016 roku. Celem konkursu było wyłonienie w danym roku kalendarzowym najbardziej atrakcyjnych, innowacyjnych i przyjaznych dla turystów produktów turystycznych oraz ich promocja, jak również wspieranie inicjatyw lokalnych, których efektem jest tworzenie produktów turystycznych. Konkurs odbywał się w 4 kategoriach konkursowych: - wydarzenie cykliczne, - atrakcja turystyczna, - pakiet usług turystycznych, - obiekt.

Na stronie LGD na bieżąco zamieszczane były informacje z monitoringu prowadzonych usług.

3. System wdrażania LSR

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej” jest partnerstwem składającym się z przedstawicieli władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, mającym na celu działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemi Chełmskiej” działa w oparciu o statut.

Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia

Najwyższą władzą LGD jest Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia, które podejmuje najważniejsze dla funkcjonowania LGD decyzje.

Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy: uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia, wybór i odwołanie członków Rady Programowej, Zarządu i Komisji Rewizyjnej, udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Rady Programowej, Zarządu i Komisji Rewizyjnej, uchwalanie Statutu i jego zmian, zatwierdzenie Lokalnej Strategii Rozwoju, zatwierdzanie regulaminów działania Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady Programowej, zatwierdzenie opracowanych przez Radę Programową kryteriów wyboru operacji, rozpatrywanie i zatwierdzanie bilansu (sprawozdania finansowego), ocena działalności Zarządu i Komisji Rewizyjnej, rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu, nadawanie tytułu Członka Honorowego Stowarzyszenia na wniosek Zarządu, podejmowanie uchwał w sprawach nie zastrzeżonych do kompetencji innych władz, podejmowanie uchwały o rozwiązaniu Stowarzyszenia i przeznaczeniu jego majątku.

W 2016 roku Walne Zebrania Członków odbyły się 23 maja i 27 września 2016 roku.

Rada Programowa LGD

Rada jest wybierana przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia spośród członków LGD. W skład Rady wchodzi 15 osób, w tym Przewodniczący oraz dwóch Zastępców Przewodniczącego i jest ustalany przez Walne Zebranie Członków. W skład Rady wchodzi członkowie Stowarzyszenia reprezentujący władzę publiczną, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz

mieszkańców. Ani członkowie reprezentujący władzę publiczną, ani żadna z grup interesów nie stanowi więcej niż 49% składu Rady. W składzie Rady znajduje się przynajmniej po jednym przedstawicielu ze wszystkich gmin należących do LGD „Ziemi Chełmskiej” będących członkami Stowarzyszenia, przynajmniej: 1 przedsiębiorca, 1 kobieta i 1 osoba poniżej 35 roku życia. Sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu Rady.

Rada Programowa Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania "Ziemi Chełmskiej":

L.p.	Imię i nazwisko	Podmiot delegujący	Gmina, którą członek Rady Programowej reprezentuje	Sektor
1.	Henryk Gołębiowski	Gmina Wojślawice	Gmina Wojślawice	publiczny
2.	Aneta Hajkowska	Gmina Horodło	Gmina Horodło	publiczny
3.	Sławomir Czyż	Przedstawiciel przedsiębiorców z gminy Kamień	Gmina Kamień	gospodarczy
4.	Władysław Kowalski	Przedstawiciel przedsiębiorców z gminy Dorohusk	Gmina Dorohusk	gospodarczy
5.	Michał Kozinski	Przedstawiciel przedsiębiorców z gminy Dubienka	Gmina Dubienka	gospodarczy
6.	Sławomir Kramek	Przedstawiciel przedsiębiorców z gminy Białopole	Gmina Białopole	gospodarczy
7.	Daniel Popielnicki	Przedstawiciel przedsiębiorców z gminy Leśniowice	Gmina Leśniowice	gospodarczy

8.	Jarosław Wilgos	Przedstawiciel przedsiębiorców z gminy Białopole	Gmina Białopole	gospodarczy
9.	Elżbieta Dmuch	osoba fizyczna	Gmina Żmudź	społeczny
10.	Monika Gaładyk	osoba fizyczna	Gmina Żmudź	społeczny
11.	Ewa Lackowska	Stowarzyszenie Rozwoj i Odnowa Gminy Wojsławice	Gmina Wojsławice	społeczny
12.	Wiesław Radzięciak	Stowarzyszenie Klub Sportowy "Astra" w Leśniowicach	Gmina Leśniowice	społeczny
13.	Katarzyna Rafalska	osoba fizyczna	Gmina Dorohusk	społeczny
14.	Anna Waszczuk	osoba fizyczna	Gmina Kamień	społeczny
15.	Małgorzata Winnik	osoba fizyczna	Gmina Dubienka	gospodarczy

Do kompetencji Rady należy wybór operacji, które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju oraz ustalenie kwoty wsparcia.

W 2016 roku odbyło się 3 szkolenia dla członków rady Programowej pt.: *Zasady wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD "Ziemi Chełmskiej"*, *Zasady wypełniania dokumentacji aplikacyjnej i rozliczeniowej w ramach poddziałania "Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność"* oraz *Zasady oceny i wyboru projektów do dofinansowania, w których uczestniczyli Członkowie Rady Programowej.*

Zarząd Stowarzyszenia

Zarząd składa się z Prezesa, dwóch Zastępców Prezesa, Skarbnika, Sekretarza wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków. 2. Zarząd konstituuje się oraz wybiera Prezesa, dwóch Zastępców Prezesa, Skarbnika, Sekretarza Zarządu na pierwszym po wyborach zebraniu. 3. Do kompetencji Zarządu należy: podejmowanie uchwał w sprawie przyjmowania oraz wykluczania członków zwyczajnych i wspierających; reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu; kierowanie i koordynacja bieżącej pracy Stowarzyszenia związanej z realizacją celów statutowych; zwoływanie Walnego Zebrania Członków; podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia i wystąpienia Stowarzyszenia z innych organizacji; powoływanie i odwoływanie kierownika Biura Stowarzyszenia oraz zatrudnianie innych pracowników tego Biura; ustalanie wysokości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników Biura Stowarzyszenia; przygotowywanie projektów uchwał na Walne Zebranie Członków; realizacja uchwał Walnego Zebrania Członków oraz kierowanie całokształtem działalności Stowarzyszenia; ustalanie programów okresowych, planów działalności programowej oraz finansowej Stowarzyszenia; przedstawienie projektu LSR do zatwierdzenia Walnemu Zebraniu Członków; wprowadzanie i zatwierdzanie zmian do LSR wynikających z bieżącej realizacji LSR; zatwierdzenie opracowanych przez Radę Programową procedur oceny i wyboru operacji; wprowadzanie i zatwierdzanie zmian do procedur oceny i wyboru operacji, do procedury naboru w ramach projektu grantowego, do procedur ustalania kryteriów wyboru i ich zmiany, do procedury aktualizacji LSR, do procedury monitoringu i 10 ewaluacji, w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na okres programowania 2014-2020; wprowadzanie i zatwierdzanie zmian do lokalnych kryteriów wyboru operacji; realizacja LSR zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata –2014-2020, w tym ogłaszanie konkursów, przyjmowanie wniosków i przedkładanie Radzie, celem dokonania wyboru projektów do realizacji w ramach strategii; opracowywanie projektów, wniosków oraz innych dokumentów w celu pozyskiwania środków na realizację celów z innych programów pomocowych; wykonywanie innych działań wymaganych odrębnymi przepisami, związanych z realizacją LSR w ramach rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; ustalanie wysokości oraz terminów wpłat składek członkowskich, a w szczególnych wypadkach zwalnianie z tych opłat; zatwierdzanie Regulaminu Biura Stowarzyszenia.

Skład Zarządu

Prezes: Beata Juśkiewicz

Zastępca Prezesa: Paweł Mroczkowski

Zastępca Prezesa: Małgorzata Sarzyńska

Sekretarz: Renata Koza

Skarbnik: Grażyna Wagner

Podsumowanie badań

W świetle zgromadzonego materiału badawczego można stwierdzić, że działania prowadzone przez LGD „Ziemi Chełmskiej” w zakresie realizacji LSR okazały się wartościowe i angażujące dla odbiorców wsparcia (mieszkańców terenu LGD i uczestników wsparcia). W związku z tym, że elementy ewaluacji, zgodnie z założeniami realizowane są w trakcie realizacji procesu to na mierzalne, długofalowe efekty należy jeszcze poczekać. Mierzenie obiektywnie efektywności realizacji LSR będzie możliwe po zakończeniu wdrażania LSR. Przyglądając się zakresowi i liczbie inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców i beneficjentów (zawodowa/społeczna) można uznać, że nie ma zagrożenia w realizacji Strategii. Pomimo typowego zagrożenia, że aktywność (bądź jej brak) może być pochodną innych niż badane czynniki, to ze względu na znaczenie i wagę, jaką (przynajmniej na poziomie deklaracji) mają dla mieszkańców działania LGD, będzie uprawnionym łączenie tych działań z realizacją LSR. Natomiast jeżeli chodzi o perspektywę na przyszłość zaleca się zachęcenia osób uczestniczących w doradztwie w 2016 roku, do aplikowania o środki. Celowym byłoby rozważenie dodatkowych działań wspierających potencjalnych beneficjentów, tak by wykorzystać pomysły i zaangażowanie potencjalnych wnioskujących w konkursach ogłaszanych w 2017 roku. Celowym byłoby również stworzenie instrukcji do biznesplanu, ułatwiającej pokonanie bariery związanej z postrzeganiem tego dokumentu jako trudnego do wypełnienia bez pomocy płatnych ekspertów zewnętrznych.

Podsumowując należy uznać, że LGD „Ziemi Chełmskiej” w 2016 roku zrealizowała zaplanowane w ramach Strategii wskaźniki produktu i rezultatu. Niewydatkowane środki przesunięto na 2017 rok, podjęto również dodatkowe działania w celu wykorzystania pełnej alokacji przeznaczonych na nabory. Budżet przeznaczony na realizację działań w 2016 roku został wydatkowany na wysokim poziomie (prawie 95%). Aktywność LGD w realizacji działań wspierających realizację LSR była wysoka – koncentrowała się zwłaszcza w obszarze działań informacyjno-promocyjnych jak również integracji lokalnej społeczności. Pozytywną rolę w motywowaniu lokalnych podmiotów do korzystania ze środków przeznaczonych na realizację LSR odegrała działalność doradcza i informacyjno-promocyjna, jaką LGD prowadziło wśród lokalnych mieszkańców, instytucji i organizacji. Tego rodzaju działania stanowią dobrą praktykę, wartą kontynuowania. Warto położyć szczególną uwagę na realizację działań polegających na kontakcie osobistym (podczas różnego rodzaju wydarzeń na terenie LGD) Ankietowani bardzo wysoko ocenili wiedzę i kompetencje pracowników LGD, co stwarza realną szansę na pełną realizację LSR.